

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 222.

V Ljubljani, v sredo 30. septembra 1885.

Letnik XIII.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEČ“,

edini slovenski dnevnik na katoliško-konservativni podlagi,

nastopil bo s 1. oktobrom zadnje četrtletje XIII. leta svojega obstanka. Ob tej priliki vabimo najvljudnejše vse prijatelje našega lista, da bi se kolikor toliko podvzimali z doposiljativjo naročnine, katerim je taista že potekla, kakor tudi z razširjanjem našega lista, za kar se našim dosedanjim gg. naročnikom še prav posebno priporočamo.

„Slovenec“ veljá za Ljubljano pri opravištvu prejemam:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računi 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejemam veljá:

Za celo leto predplačan 15 gl. — kr.
„ pol leta 8 „ — „
„ četrt leta 4 „ — „
„ jeden mesec 1 „ 40 „

Opravništvo „Slovenca“.

Denar — svetá vladar.

III.

Denar ni (glavno) premoženje narodovo.

V zadnjih dveh člankih smo skušali ob kratkem dokazati, da sedanje narodno gospodarstvo ni na pravi poti, ker se drži pravila, da je denar blago. Denar more in mora biti le menjalo in merilo za blago, ker denar ne živi človeka. Vsled tega ima denar le idejalno vrednost, da olajšuje in vreduje zamenjevanje pravega blaga, kot živeža, obleke, orodja itd. Ves promet je v resnici le menjevanje blaga za blago, blaga za delo, dela za delo, in ta promet se meri in ceni po denarju. Tudi se vedno denar ne izplačuje. Tako n. pr. kupi A. od B.; ta

zopet od C., in C. od drugega; zadnji v ti krajši ali daljši vrsti zopet od A. Vsak lahko ostane svojemu prodajalcu dolžan, dokler se vrsta ne sklene in dolg poravná. Če tu gotov denar vso vrsto preide ali ne, to je vse jedno. Z določeno svoto denarja se lahko sklenejo desetere, stotere, tisočere kupčije. Kakor tukaj kroži denar le idejalno iz ene roke v drugo, tako se izdajajo mesti denarja tudi le vrednostni papirji kot bankovci itd. Ta idejalni denar pač pospešuje delo in promet, toda narodno premoženje ne more biti. Tak denar je le dolg, ki vsak trenotek v najmanjših svoticah menja svojega upnika. Vrednost njegova pada, kolikor manjše je zaupanje dolžniku. Obilnost denarja še ni pravo bogastvo in premoženje narodovo, bogastvo so le moralne lastnosti.

Čujejo se mnogokrat tožbe o pomanjkanju denarja; blago se ne more spraviti v denar. Vendar ni krivo pomanjkanje denarja, da zstaja kupčija in trgovina, temveč drugi vzroki.

So dežele revne na denarju, pa bogate na pridelih, in vendar zastaja kupčija, ker so ali oddaljene od trgovišč, ali nimajo potrebnih občil. Drugje je zopet vojska razrušila poslopja, vničila polja; treba je kapitala, da se postavijo stanovanja, tovarne, obdelajo polja. In čeravno je denar v deželi ali drugje na preostanek, vendar se težko dobi, ker tisti, ki ga potrebuje, ne more dati kapitalistu potrebnega zagotovila. Posestvo ne zadostuje, ker v takem stanju nima gotove vrednosti. Denarja ni, kapitalist se pa navadno ne zanaša le na moralno gotovost. Manjka toraj kredita, in vsled tega rastejo obresti, množi se revščina naroda, dasi kapitalist sedi v denarju.

Revščina tudi lahko nastane pri posameznih stanovih, akoravno je v deželi obilo denarja in živahen promet. Ako n. pr. delavec ne najde kupca, toraj tudi ne plačila za delo; ali če je delo zelo obloženo z davki, ne more si kupiti živeža, še manj si kaj prihraniti. Kteri-koli stan zadene ta nadloga, poljedelca, obrtnika ali vednostno delo, gotovo vpliva

tudi na druge. Delo zastaja, blago in denar se ne menjujeta, množi se bēda in lakota.

Ako n. pr. hočejo Angleži, da bo shajal njihov delavec, prodajati mu morajo ceneje živež, kar se lahko zgodi, če sami pri kupčiji z žitom ne iščejo prevelikega dobička, ali pa znižajo carino na inozemsko žito. Ker bi pa vsled tega zopet propadale male kmetije in bi zakupnik ne mogel shajati, toraj znižati se morajo davki od polja, zmanjšati zakupnina.

Ista veljá o plači. Nižji se boré z revščino in lakoto, višji plavajo v denarju. Tudi tu je narobe svet. Namen človekov na svetu je delo, z glavo in rokami, in države bi morale skrbeti, da ima delavec pošteno plačo in da vsaj ne podpirajo onih, ki živé od dela drugih.

Slednjič so lahko dežele bogate brez denarja. Delo se menjuje za delo, blago za blago. Vendar pri sedanjih razmerah bi bilo to le nekaj časa mogoče, ker slednjič mora nastati revščina vsled ravno omenjenih političnih vzrokov. K tem se pridružijo še moralni, kot lenoba, nevednost, divjost delavskih stanov itd. Ako zapravljiv kmet že leto prej prodá svojo žetev, slabo obdeluje svoje njive in denar uporablja le potratno za nepotrebne stvari, potem, gospōda, je ves trud zastoj. Ne parobrodi, ne železnice ne zabranijo revščine. Drugje je treba iskati pravih vzrokov socialne nadloge. Kmet naj bo kmet, obrtnik naj živi kot obrtnik, gospod pa kot gospod. A sedaj je vse gospod. Naš namen ni, naštevati na novo dolgo vrsto političnih in moralnih vzrokov sedanje revščine, ki so tesno zvezani med sabo; pristavimo le toliko, da se mnogi odpravijo, ako se odpravi krivica, prav podučuje in vzgojuje narod in — ako dajejo višji krogi lepše vzglede.

Kaj mi pomaga, ako ima moj sosed v omari ali hranilnici tisoče in tisoče. On kupčuje z denarjem; če mi posodi, stopil mi je za vrat, ker delati moram noč in dan le za — njega. Obresti rastejo, tu i tam se kaj pripiše, in čez nekaj let nimam

LISTEK.

Z doma domú.

(Potopisna črtica.)

(Konec.)

11. Na tem potu bode te prva zanimala cerkvica sv. Miklavža v Belčah. Zagledaš jo na levi ne zelo oddaljeno od tvoje poti. Stoji pa ob cesti, ki pelja čez hrib iz Šaleka mimo grada „Gorica“ imenovanega k sv. Janžu in si jo izbirajo potovalci, kateri si hočejo pot od sv. Janža v Hudo Luknjo ali kam drugam proti severu po moči skrajšati. Imenovano svetišče ima tri altarje: sv. Miklavža, sv. Helene in sv. Jere; pripadalo je do l. 1858 kot podružnica k fari sv. Jurja v Skaljah, danes pa k sv. Martinu pri Velenju.

12. Ob desni strani, okoli pol ure od ceste, je pa farna cerkev sv. Egidija pri Gradiču (Schwarzenstein). Od pota te cerkve sicer ne moreš videti, pa zdí se mi potrebno jo tudi tukaj omeniti, ker leži v prav prijazni dolini in ker je njena zgodovina tudi tesno združena z ono Škalske doline, oziroma dekanovine. Ta zdajšnja fara bila je vikarijska one sv. Jurja v Skaljah do l. 1261, v katerem se je z

zadnjo združila in tako ž njo ustanovu Gornjegraj-skemu dala.

Cerkev je sezidana na prav nizkem gričku in ima pet altarjev. Glavni ima podobo sv. Egidija, dva druga sta posvečena sv. Srcu Marije in Jezusa, dva pa, ki stojita v stranskih kapelah, M. B. sedem žalosti in ss. trem kraljem.

V Št. Egidiski fari je tudi grad, „Gradič“ imenovan. Tega so l. 1635 uporni kmetje razdrli, potem je bil zopet pozidan. Imel je tudi kapelico, ktero je pa l. 1785 tedanja posestnica Kajetana Adelsteinska opustila, njeno opravo pa farni cerkvi sv. Egidija darovala. Še zdaj se kaže v „Gradiču“ mesto, kjer je kapelica stala.

13. Ko ti je cela ura potekla, odkar si iz Velenja proti sv. Janžu odmahal, dospeš do omenjene cerkve, ki ti raz strme, velike pečine prijazno gleda v lepo dolinico, skoz katero se vije bister potoček in bela cesta. Skala, na kateri cerkev stoji, je kamen-lahkovec (Puffstein), kterege se po južni strani Kozjaka dosti nahaja. V njej je tudi nizka pa dolga duplja. Rimska rakev (sarkophág) služi okoličanom kot korito pri vodnjaku. Zgodovina te fare je v važnejših svojih delih ista, kakor cele Škalske dekanovine, ktere del je tudi ona.

14. Od Št. Janža pot mimo „Starega grada“ v

poldrugi uri privede na Dobrno, v kraj, kjer sem svoje potovanje pričel. — Pa dragi bralec, jaz bi tudi o „Starem gradu“ rad kaj povedal. Na griču, blizu 3/4 ure od toplice oddaljenem, ki je skoro okoli in okoli od rodovitnih vinogradov obdajan, stoji razvaline poslopja, ki je l. 1772 razpalo, — in to je „Stari grad“, kakor ga ljudstvo imenuje. Odtod se oko veseli krasnega razgleda. Na zahodu vidiš dolinico, ki se razteza od sv. Janža proti Velenju in daleč za isto vrhe Solčavskih planin. Na južni strani se ti pokažejo gore med Savo in Savinjo in hribje ki se vzdigujejo med Dobrnsko in Savinsko dolino, dalje tudi del dolinice, ktera se razteza od Nove cerkve do Vojnika, Vinski vrh, Stražišče, Publjak in cerkvica sv. Miklavža, in za tem Konjiško goro pa njene sosede. Proti vzhodu in severu ti bližnji hribi razgled zavirajo.

Grad je baje l. 1146 postavilo škofijstvo Krško, prebivalci njegovi — die Herren von Neuhaus — so bili podložniki škofovski. Pripoveda se, da je tukaj okoli l. 1240 neki Viljem, naglo in hudo razjarjen, svojega sinka ob steno vrgel in ga tako umoril. Ker ga je pa zavoljo te grozne hudobije vest hudo pekla in se je on zelo kesal, je bojda minoritom pristopil, ki so imeli tedaj še v Celji v sedanjem poslopju okrožne sodnije svoj samostan in

svojega doma. Kolikor več je odrtije, toliko slabejši je kmet, slabejše je delo obrtnikovo. „Slabo in ceno“, ker manjka časa, moči in veselja, da bi delavec izdeloval solidno blago, in tako peša družina in država.

Le navidezno je država bogata, če se po njej pretaka mnogo denarja, kajti v resnici propada njeno blagostanje, ker izdeluje manj realnega blaga, kakor navideznega. Vsaka laž se sama kaznuje.

Omeniti hočemo le jeden vzgled, da potrdimo svojo trditev, da denar ni še premoženje narodovo. Doživeli smo leto 1870—71. Videli smo, da je Francija 5 milijard denarja izvozila v Nemčijo. Vsak je upal in pričakoval, da se bo v Nemčiji zdato pomnožilo narodno blagostanje. Sklepali so: Francoz mora obožati, ker mu je Nemec izsesal vso kri. In kaj se je zgodilo? Ravno nasprotno. Na Francoskem se je povzdignilo blagostanje, v Nemčiji pa je padlo skoraj do ničle. Hitro so sprevideali, da milijarde niso koristile, pač pa škodovala.

Denar je namreč Nemce zapeljal, da so neprestano zidali, sklepali „podjetja“ itd. Vsak je hotel imeti kaj dobička od francoskega denarja. Zidali so na pesek, goljufali eden drugega, množili „švindelj“ na „švindelj“, in slednjič je pokalo ter se podiralo, da smo i mi čuli. Koliko „polomov“ je v kratkih mesecih pripravilo na beraško palico tisoče neprevidnih in zapeljanih družin.

Drugi škodljiv nasledek obilnega denarja je bil ta, da je postal denar mnogo ceneji, mnogo manj vreden. Ko se je 5 milijard pripeljalo v Nemčijo, padla je vrednost denarja. Nasprotno je v Franciji rastla vrednost denarja, ker ga je bilo manj. Kaj so nasledki? V Franciji sta delo in gradivo zahtevala manj denarja, ker je bil več vreden, vsi izdelki industrije so se izdelovali z manjšimi vrotami, kakor v Nemčiji. Tovarnar je toraj tudi ceneje prodajal blago. V Nemčiji pa so poskočile cene gradiva in dela, blago je bilo dražje tudi na trgu. Nemški izdelki niso mogli tekmovali z francoskimi. Če je Nemec zahteval za blago jeden „tolar“, da je izhajal, terjal je Francoz le tri franke. Kupei so segali po francoskem blagu. Nemec je obtičal, blago se je množilo, delo se je vstavilo, tovarne zapale, „mizerija“ je bila gotova. Francozi so spečali mnogo blaga v Nemčijo, in milijarde so se hitro vračevale domov. Strmé so klicali: „Kdo bi si to mislil?“ In vendar je tako! H-t-b-r.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. septembra.

Notranje dežele.

Sprava med narodi v Avstriji postala je tako negotova, da se niti najnovejši prestolni govor neče več z njo pečati. Šest let prizadeval si je grof Taaffe, da bi pomiril razdražene narodnosti, pa se mu ni posrečilo; da, še več! Razpor med Slovani in Neslovani v Avstriji je večji, kakor je bil pred Taaffejevo dobo, pravice naše pa ravno tiste, ako se odštejejo drobtine, ki so se nam na Kranjsko brsnile. Da je temu tako, ni naša krivda. Slovani smo si

resno prizadevali z Nemci v miru živeti, in z zmernimi Nemci smo tudi živeli, ker nismo drugega zahtevali, kakor to, kar nam po božjih in državnih postavah gré. To ravno pa je bilo našim nasprotnikom, liberalnim Nemcem in Lahom preveč! Kaj pač so počeli zaradi tega na Českem Nemci, je vsem še dobro v spominu. O kaki spravi s Slovani niti slišati nečemo; rajši bi razbili Avstrijo na drobne kosce, kakor pa Slovanom za spravo v roke segli. Le tega ne, da bi bili Slovani, to hlapčevsko pleme, na pol bogovom Nemcem enaki!! Kje je politikar, ki bi Slovanom mogel očitati, da smo več zahtevali, kakor le tisto, kar nam je v XIX. članu temeljnih postav od države same obljubljeno?! Kdaj in kje se je še kak Slovan vsiljeval v čisto nemške pokrajine s svojim jezikom v šole in urade, kar se pri nas dan na dan godi in to ne le pri nas, temveč po vseh slovanskih pokrajinah, koder je le pešiča Nemcev naseljenih, edino Galicijo izvzemši, kjer ni tal za taka podjetja! Da se takim nakanam zagrizenih Prusjanov po svojih močeh vstavljamo, ni prav nič drugega, nego naša sveta dolžnost in ta se nam šteje v greh! Razglasili so nas za rogovileže in Nemci vpijejo, da jih zatiramo. Da tukaj v tem smislu nismo še nič dosegli, ni naša krivda; mi smo storili, kar je bilo storiti mogoče. Krivica se nam je delala s tem, da naše prošnje niso našle odprtih ušes; da naše solze niso padale na občutljiva mesta! Vendar pa smo imeli še od leta do leta tolažbo, da bode bolje, ker so nas tešili s sladkimi obljubami. Letos so tudi te izostale. Morda se nam sedaj obrne na bolje, kajti če je „obljubiti in dati“ preveč, nam bodo sedaj kaj „dali“, ker nam niso prav nič obljubili. Ta preobrat bi bil v resnici najboljši čin Taaffejeve politike in Bog ga nam daj!

Nesramno je pisačenje „Pol. Fragm.“, zatrdovaje, da si je ministerstvo grofa Taaffeja leta in leta prizadevalo spravo med narodi v tek spraviti, pa se mu je ves napor razbil po eni strani, ob presilnih zahtevah Slovanov, po drugi pa ob trmo-glavost Nemcev, ki niso hotli o tem ničesa slišati in so rajši narodne skandale vganjali. Boljše je, pravi omenjeni časnik, **zahtev Slovanov** popolnoma zadušiti in to celo tudi takrat, če bi morda dr. Rieger z vsemi svojimi pristaši k opoziciji prestopil, česar pa ne bode storil, kakor pa da se dan na dan Nemcem priložnost ponuja svoje narodne skandale iz trte zvijati!! Kaj bi le Slovanom strupeno-sovražni „Fragmenti“ rekli, če bi se Slovani te ravnokar nasvetovane taktike poprijeli, ter oni začeli narodnostne skandale provzročevati? O saj še nismo pozabili, koliko krika in vpitja je bilo tistega leta po vseh nemških listih, ko so šli Čehi na politično romanje v Moskvo, kar jim še sedaj pri vsaki priložnosti očitajo. In za take narodnostne skandale bi bil ravno sedaj vreden čas, ko je jelo na Balkanu vse vreti in vse kviško siliti! Mar li res? Naj se nam dovoli, da jako dvomimo, da bi Avstrija za nas tisto potrpljenje imela, kakor ga ima za svoje ljubljence — veleizdajalne velikonemce. Kdor ne veruje, naj poskusi in prepričal se bo, kako se bodo jeli množiti veleizdajski procesi in kako bodo jela škripati težka vrata po ječah. Duo si faciunt idem, non est idem. Če Slovan po svojih pravicah zahteva, sme Nemec državno-izdajске skoke napravljati, in da teh ne bo delal, naj se pa Slovanu usta zamaše. Kdo se ne bo odkril pred tako logiko „Polit. Fragmentov“?! Nam je žal, da sicer tudi zmerni listi v take ulice zaidejo, iz katerih komaj vodi časten izhod.

Kar je nedavno „Slovenec“ v treh uvodnih člankih pisal, da imamo pri nas premalo skrbi za **izobražen naraščaj v obrtniškem stanu**, to povdarja letošnji prestolni govor. Prav veseli nas, da smo tako nehoté za naše nazore tako visoko po-

trdilo dobili, kakor je prestolni govor sam. „Slovenec“ je treh člankih z izgledi dokazoval, da si izobražen in spreten obrtnik veliko bolje pomaga, kakor pa še tako dobro izšolan učenjak ali uradnik, da ne omenjamo vseh tistih zgubljenih ovčic, ki so svoj pravi poklic zgrešile in sedaj čredo učenega proletarijata le pomnožujejo. Dotično potrdilo v prestolnem govoru se glasi: „Podpirali bote Mojo vlado pri oskrbovanji naučenih zavodov za splošno, kakor tudi za strokovno izobražbo, da se bode šolska mladina, ktera sedaj vsa v srednje šole sili v tako obilnem številu, opozorovala na obrtne šole, ki so prava podlaga povzdigi obrtnike.“ Kaj hočete več! Da je dandanes tudi med nami, med Slovinci že preveč učenih mladih ljudi, kateri hočejo vsi kar doktorji postati, nikdo pa ne obrtnik, kjer izobraženega naraščaja tako živo primanjkuje, je resnica, ki se ne dá vtajiti! Koliko je izšolane mladine, ki v uradniškem ali učiteljskem stanu s težavo dalje rine in bode morda celo življenje težko shajala, ki bi bila pri obrtniji s svojo izobraženostjo lahko dosegla najvišjo stopinjo popolnosti in sijajno ter brezskrbno bodočnost. Državne službe so dandanes vse prenapolnjene in to z mladimi močmi. Poteklo bo mnogo let, preden se tukaj kaj na bolje obrne. Obrtnija se pa ukvarja — skoraj bi rekli s šolskimi zaostanki in se kljub temu še dobro počuti. Naj bi si vendar marsikteri oče dobro premislil, preden mošnjiček odpre ob začetku šolskega leta za nakup novih šolskih knjig in bi svojega sina rajši k obrtniji ali trgovini vtaknil, ako ni posebno priden in izborni nadarjen. Sam sebi in sinu storil bi dobro! Če ga naše besede niso prepričale, veruje naj cesarjevim besedam, ki ravno tako trdijo, da ni vse za višje šole, kar se le s težavo dalje rije od leta do leta. Svet je še vedno zadosti velik za tiste, ki kaj znajo; za puhle glave je pa že zdavnej premajhen postal.

Vnanje države.

Vesile opozorile so na predlog Francoske **Grške**, da naj se nekoliko bolj mirno zadrži v sedanjih razburjenih časih in naj nikar tacega šundra ne dela, sicer bo dobila z njimi opraviti. Nekaj sličnega nameravajo vesile tudi Srbiji nasvetovati. Ali si bo Grška ta opominj kaj k sreci vzela, nam ni znano; kakor pa sedaj ondi „akcije stojé“, se je nadjati, da se ne bo ravno preveč brigala zanj, če pomislimo, da je po vsi Grški le jeden glas in ta je: priklop Macedonije. Še nikdar, odkar je Grška samostojna (1832) se ji ni tako vgodna prilika ponujala ozke svoje meje proti severu razprostrti, kakor ravno sedaj, ob kateri priložnosti bi se tudi Solun pridobiti dal, po katerem tudi Srbija željno svoje oči obrača. V oči gleda tega pač ni verjetno, da bi se Grki ne dvignili proti Macedoniji, če bodo videli, da se je v Rumeliji začela borba za bolgarsko nezavisnost. Edino v tem slučaju ne bodo si upali v nekdanje kraljestvo Aleksandra Velikega, če Turki ne vržejo svojih batalijonov v iztočno Rumelijo Bolgare pokorit. Vesile so Turčiji to odsvetovala, ali jih bo pa Turčija tudi poslušala, se pač še ne vé. Mogoče je, ker bo imela dosti opraviti, preden uporne Albance v red spravi, kar ji je na vsak način veliko več potrebno, kakor pa pri Bolgarih muhe loviti in — lahko mogoče — nič vjeti.

O **ruskem caru** raznesla se je govorica, da ga je v Kopenhagnu, kjer sedaj biva, nekdo napadel. Car jel se je namreč v najnovejšem času silno debeliti. Zaradi tega mu je zdravnik nasvetoval, da se mora vsako jutro po več časa peš sprehajati in malo jesti. Car je zdravnika vbogal in se je jel sprehajati, ob enem je pa tudi vživanje jedi jako skrčil, tako, da sedaj le po enkrat na dan je in sicer opoludne. Zvečer pije le čaj brez vsega drugega. Šel je 14. t. m. zjutraj s svojim sinom Nikolajem v gozdlič, ki je dobrih 20 minut od dvornega vrta; ravno sta se jako živahno razgovarjala, kar car vsklikne in se z roko za levo stran života prime, kjer ga je zabolelo. Ob enem počila je puška. Suknja carova je bila pretrgana, telovnik prestreljen, na uri se je pa videl vtis, kjer je krogla odskočila. Padla je na tla, kjer sta jo tudi našla. Meri 5 milimetrov. Car se je te nezgode tako prestrašil, da se je takoj v grad povrnil. Jeli so hudodelca zasledovati, pa ga niso dobili in se še danes ne vé, ali je kdo v resnici nanj prežal, ali pa se je kakemu nerodnemu lovcu ponesrečilo zalezovaje divjačino, da je cara zadel.

Španski **general Salamanka** ima pa res trdo glavo; človek bi mislil, da mu je kje gori na Gorenje-avstrijskem zrastle, taka je. Vojni minister vrnil mu je nemške redove z opazko, da na Nemškem nobene reči več nazaj ne vzamejo, ktero so podarili. General naj toraj pameten bode in redove obdrži. Salamanka pa pravi da ne in ne! ter se ne da pregovoriti. Tako je svojeglav, da mu je vojni minister z odpustom zažugal, če ne bode ubogal. Kmalo na to razgovarjal se je Salamanka s kraljem Alfonzom; le ta ga je uprašal, kaj se njemu zdi, ali je mala ped zemlje vredna nemogoče vojske? Salamanka mu je menda rekel, da naj to vprašanje stavi Bismarku, ki se je tiste pedi zemlje z obema rokama oprijel. Ko ga je potem nek korespondent vprašal, če se mu vojska sploh možna zdi, je rekel Salamanka: „Možna in koristna za kralja, potrebna pa za špansko slavo; Nemci bi potrebovali troje brodovje in jako težavno bilo bi jim izkrcavanje svoje armade, kajti

tam kot redovnik umrl. V 15. stoletju so imeli grad, kakor tudi skoro celó okolico, Celjski grofi v svoji posesti, pozneje pa ga je jeden kupec prodajal drugemu. Med ostalimi ga je leta 1613 kupil neki Matija Kačnik. Ta je bil častnik in ga je cesar Ferdinand II. povzdignil v stan plemenitaški. Njegov sin Janez ni bil zadovoljen s starim imenom družinskim, zatoraj mu je cesar Leopold I. dovolil, da si ga sme po lastni želji prekrstiti v „Schlangenburg“. Isto ime dobil je tudi grad, takrat „Neuhaus“ imenovan. Sedaj je, kakor sem že povedal, razvalina z imenom „Schlangenburg“.

15. Danes, ko to pišem, biva na Dobrni neka topličarica, ktere mati je na svet prišla v neki koči, ko se je grad ravno začel podirati. Zadnja okoliščina bila je povod, da so v dolinici postavili drugo poslopje, ki je dobilo ime „Neuhaus“. Temu Slovenec okoličan pravi „Novi grad“, a razvalina mu je „Stari grad“.

16. Od podrtine proti vzhodu idoč dospeš za četrto ure na Dobrno. — Tukajšnja cerkev je nekaj bila podružnica k Novi cerkvi. In preteklo je že več od dvesto let, odkar je dobila župnika, pozneje pa še temu ob stran pomočnika. Poslopje je s časoma postalo pretesno, zatoraj so ga darežljivi farniki nadomestili z novim. Ta nova hiša Božja pa je bila

v številu prva izmed vseh, kar jih je posvetil blagega spomina škof Slomšek.

17. Okoli 300 stopinj od farne cerkve je toplica. Kdaj da so jo zasledili, ni mogoče izvestno povedati. Najstarejša listina, ki so jo našli, pravi, da jo je leta 1582 nekdo vzel v najem za letnih 10 gold. Pozneje (1612) so postavili posebno hišo na cerkvenem zemljišči — „Orth Kirchgrunts“ —, stroškov bilo je 1100 gold. Tako je bil storjen začetek sedanjemu zdravilišču. Ker so pa do 1858 posestniki Novogradski — Neuhaus — bili ob enem lastniki toplice, zatoraj še danes v nemščini delajo razloček med „Schloss Neuhaus“ in „Bad Neuhaus“.

18. Kje četrto ure dalje po isti črti je Dobrnska podružnica sv. Nikolaja. Ko so ob času Jožefa II. rušili „nepotrebne“ cerkve, prišlo je tudi to svetišče na vrsto, ali ni šlo z lahka, zatoraj so na pomoč poklicali vojake. Ti pridejo, toda pred cerkvijo čakala jih je tropa žensk, mežnarica bila je baje napogumnejša. Vojški poveljnik nehoteč se z „babami“ vojskovati, se je s svojo četo povrnil, od koder je prišel, okoličani so se pa sledečega dne zbrali k slovesni službi božji v cerkvici, ki še stoji danes v obližji moje domovine. In s tem poročilom se jaz naj znebim praha, kar sem ga nalovil na svojem „potovanji“ z doma domú. J. P. Brezljanov.

španjska armada je boljše osnovana, kakor pa se marsikomu zdi, in povem Vam, da če bi se vojska vnela, bi se šestnajst milijonov Španjolcev bojevalo. Vse to sem razložil kralju, prepričati ga pa le nisem mogel. Armada je na boj pripravljena in bi ga tudi silno potrebovala, s katerim bi se bolje okoristila, kakor pa z neplodnimi pronuncijamenti. Da se je Salamanka tukaj v najlepšem španjskem oblačilu pokazal, nam pač ni treba povdarjati in da je prav po Berolinski pretiraval trdeč, da bi se 16 milijonov španjolcev v boj dvignilo, je tudi ravno toliko, kakor pet krav za groš! Cela Španija, kolikor je je v Evropi, nima več nego 16,623.000 prebivalcev moškega in ženskega spola, v ktere je vse všteto, „kar leze ino gré“. Salamauka je s tem prej ko ne hotel izraziti le navdušenje, s katerim bi se bili Španjolci v boj podali, in družega nič. Kako bi se bil boj z Nemci kljubu teh „16 milijonov“ končal, ni težko uganiti, in pač lahko Boga zahvalijo, da se je vse tako po mirnem potu izteklo, da so Nemci z zadostanjem zadovoljni, ki so ga od Španije na papirji dobili.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljanske okolice, 29. sept. Morda komu vstrežem, ako Vam naznanjam, kakošna cena se je kolektornemu žitu in drugi biri po županijah Ljubljanske okolice pri c. kr. okr. glavarstvu določila, in sicer kot srednja cena o preteklih šestih letih v porabo izpovedanj za duhovske fasije. Gospodje naj bi toraj ne devali večje cene v cenilne izkaze, temuč, ako okoliščine zahtevajo, še nižje, sicer bi se utegnili ta cena vsem zvišati.

Gotovo pa je, da cene niso previsoke, ker pri takih fasijah je treba na vse pomisliti, ne le trenutek, v katerem se piše. Kdo bi bil pred malo leti mislil, da bode žitna cena tako pala in tako naglo? Mogoče, da se žitna cena kmalo povzdigne, a ne kaže ne in če tudi za kako leto, zná pozneje zopet in še bolj pasti, fasije se pa vsako leto ne morejo predelovati. Toraj je vsestranska previdnost pri izdelovanju temeljnih fasij tudi vsestranska dolžnost, sicer se zná marsikomu in še potomcem škoda goditi. Opomnim le na tako marsiktere površna izdelovanja za odvezo zemljišnih pravic in škodo, ktero bodo marsiktere opravičene fare za vselej trpele.

Cene so pa sledeče:

1 mernik pšenice . . .	1	gld.	40	kr.
1 „ rži . . .	1	„	—	„
1 „ ajde . . .	—	„	80	„
1 „ prosa . . .	—	„	80	„
1 „ ovsu . . .	—	„	60	„
1 stot sena . . .	—	„	50	„
1 funt prediva . . .	—	„	10	„

Iz Celovca, 28. sept. (Kaj bo z ljudsko šolo?) V državnem zboru imamo konservativno večino in bojda (?) tudi tako vlado, poleg tega pa liberalnega naučnega ministra, liberalne šolske oblasti in liberalne učitelje. Sliši se, da nemški konservativci tega nočejo dalje trpeti in da so se dogovarjali s Čehi, kako bi se dalo temu priti v okom. In pisalo se je, da Čehi ne marajo enake postave za vse dežele, da bodo pa podpisali nemške konservativce, ako bodo ti predložili, naj se ljudsko šolstvo izroči deželnim zborom.

Ta predlog je tako važen, da mu moramo že zdaj pogledati v oči. Na prvi pogled se vidi, da je podpore vreden. Avstrijsko birokracijo poznamo vsi; ona je zmirom centralistična, germanizujoča in liberalna. Posebno osobstvo pri naučnem ministerstvu je tako sestavljeno, da Slovanom nikdar ne bo milo, najbrže tudi nima vednosti o napredku slovanskih literatur, zato mu je slovanska šola v najboljem slučaju le potrebno zlo. Ravno tako nima ta birokracija nobenega razuma za praktične potrebe nemških kmetov. Karkoli se toraj oblasti centralistične birokracije iztrga in izroči samoupravnim deželnim zborom, to je pridobljeno za živi razvoj avstrijskih narodov!

Ako se ljudsko šolstvo vlada z Dunaja, tožijo navadno vse dežele; ako se pa izroči deželnim zborom, veselile se bodo dežele: Kranjska, Dalmacija, Goriška, Tirolska, Predalejska, Solnograjska, Češka in Gorenje-Avstrijska.

Za Slovence ima pa ta predlog tudi svojo nevarno in nemilo stran: Na Štajarskem Koroškem v Istri in v Trstu nas znajo tuje večine še huje stiskati, kakor do zdaj centralna oblast. Prej ko tedaj slovenski poslanci glasujejo za tako postavu, morajo zahtevati, naj se v postavu sprejmejo taki

paragrafi, po katerih bi se branile tudi manjšine.

Po mojih mislih naj bi se v vsaki dvojezični deželi napravila dva deželna šolska sveta. Tako na Tirolskem poseben šolski svet za nemške, in poseben za laške ljudske šole; na Koroškem poseben deželni šolski svet za Slovence in poseben za Nemce itd. O učnem jeziku naj bi določeval le šolski svet dotične narodnosti. Slovenskemu šolskemu svetu n. pr. na Koroškem bi bile podrejene vse tiste občine, ki imajo po zadnjem ljudskem štenji slovensko večino. Te občine naj bi volile tudi svetovalce za svoj narodni šolski svet. To je potrebno; kajti če bo šolske svetovalce imenovala vlada, potem smo spet tam, kakor zdaj!

Da se manjšine na tak način zavarujejo, za to morajo skrbeti v prvi vrsti slovenski poslanci; kajti Poljaki se ne bodo posebno poganjali za brambe, ktere bi koristile Rusinom; tudi Čehom ne bo dosti za to, ker večino na Českem že imajo, na Moravskem jo bodo pa kmalo imeli; Nemce brani pa tako ves vladni aparat in tudi dobro vedó, da jim mi ne bomo vsiljevali slovanskih šol.

Ako se pa slovenski poslanci krepko postavijo po robu, sprejela bo večina gotovo tiste določbe v postavu, ki so potrebne za slovenske manjšine na Koroškem, Štajarskem in Primorskem. Potem bomo novo postavu z veseljem pozdravili.

Trgovinska in obrtniška zbornica

(Konec.)

VIII. Gosp. zbor. svetnik Vaso Petričič naznanja, da so bili uzorci neke določene teže prej colnine prosti, nekaj časa sem pa niso več. Naznanila o došlih uzorcih dostavlja pošta napisancem, uzorce pa izroča colnemu uradu v colno opravo, kamor morajo dotični ponje. Ker se za tako ravnanje potratijo mnogo časa, izrekli so agenti željo, naj bi se gledé colne oprave uzorcev ravnalo tako kakor po nekterih drugih mestih. V teh mestih se opravljajo po pošti došli uzorci v uradnih urah po colnih uradnikih in potem jih dostavlja napisancem pošta, ki pobira tudi colnino.

Po mnenji govornika bi se to dalo doseči brez veliko težav, tedaj predlaga: zbornica naj se obrne v tej zadevi do vis. c. k. trgovinskega ministerstva s prošnjo, da bi v sporazumljenji z vis. c. k. ministerstvom za finance blagovolilo za colno opravo uzorcev dovoliti one olajšave, kakoršne imajo nektera druga mesta.

Gosp. svetnik Ivan Perdan podpira predlog, ki je bil potem vsprejet.

IX. Gosp. zbor. svetnik Maks Krenner poroča, da se od meseca julija t. l. sem naznanila cesarjevič-Rudolfove železnice dostavljajo strankam z nakrižnim zavitkom po pošti. Vsled tega se zakasnuje dostavljanje naznanil v Ljubljani najmanj za pol dne, na deželi za pol dne, včasih pa tudi za cel dan; nasledek tega je, da trgovci mnogokrat blago prepozno sprejemajo in škodo trpijo. Ravnateljstvo državnih železnic si prizadeva, da kolikor mogoče ustreza željam vdeležencev in da pospešuje trgovinske koristi; govornik predlaga toraj: zbornica naj se obrne do vodstva državnih železnic, naj bi blagovolilo vkreniti, da bi se dostavljale naznanila strankam zopet na prejšnji način.

Predlog se vsprejme.

X. Gosp. zbor. svetnik Anton Klein predlaga to-le: zbornica naj poprosi vis. c. k. deželno vlado, naj politična oblastva pripravi na to, da bodo zahtevala zadrugovanje.

Gosp. c. kr. dvorni svetnik grof Chorinsky opomni, da je vlada že pred 14 dnevi vnovič pri-ganjala zadrugovanje.

Pri glasovanju se predlog vsprejme.

XI. Gosp. zbor. svetnik Alojzij Jenko opomni, da je zadruga pekov pravila že pred več časa predložila, ne da bi bila dosedaj še rešena.

Gosp. dež. komisar c. kr. dvor. svetnik grof Chorinsky pravi, da se bode dotična rešitev v kratkem dostavila.

XII. Gosp. zbor. svetnik Vaso Petričič poroča sledeče:

Nikdo, mislim, ne more ugovarjati, kolike važnosti za ljudstvo sploh je, da gredó mestne ure prav, ako se pomisli, v koliko slučajih je točnost nepogojno potrebna. Trgovci in potujoče občinstvo morajo se v železničnem in poštnem prometu ravnati

po določenem času in vsaka zamuda prinaša redno zgubo na denarju in času.

V Ljubljani je gledé dobrih ur kaj slabo in tej neprilicnosti treba nujne odpomoči, kajti niti dve izmed mnogih mestnih ur ne kaže enacega časa.

Ne maram naštevati daljnih nedostatkosti in ne-vgodnosti, ki bi utegnile izhajati iz nepravilne mere časa, opomnim le, da se je s poldanskim zvonjenjem vpeljala točnost poldnevnega časa prej ko še ni bil v navadi pragerski čas. V novejšem času skušalo je mnogo mest, kjer sta se mestno življenje in trgovina bolj živahno razvila, pomanjkljivosti čisto natančne točnosti prometnega časa s tem odpomoči, da naznanjajo poldnevni čas s topnim strelom.

S tem ne nameravam predlagati, da bi se to z nekoliko sto goldinarjev napravilo tudi v Ljubljani; marveč bilo bi z ozirom na potrebo natančne točnosti prometnega časa zadostno, naj bi se tudi v mestu naznanjal poldnevni čas z znamenjem, kakor na južni železnici. S tem bi bilo mogoče uro na kacam osrednjem kraju mesta, n. p. na frančiškanskem ali magistratnem stolpu, vsaki dan uravnati in bi se odpomoglo čuteči potrebščini, ktero napravo bi meščanstvo gotovo hvaležno odobravalo.

Rečena naprava bi se dala uvesti z malimi stroški, tedaj predlagam: zbornica naj se obrne o tej zadevi do sl. mestnega magistrata in naj ga poprosi, da bi, v porazumljenji z zbornico, v odpravo navedenih nedostatkosti potrebno ukrenil.

Gosp. zbor. svetnik Mihael Pakič podpira predlog, ki se je potem vsprejel.

Domače novice.

(Imendan presvitlega cesarja) praznoval se bode v Ljubljani s slovesno službo božjo, ktero bode opravil prem. knezo-škof dr. Misija ob 10. uri v stolni cerkvi ob navzočnosti vrhovnikov mestne, deželske, državne in vojaške gosposke.

(Obrok vlaganja fasij podaljšan.) „Vaterland“ vé povedati, da po nekem naznanilu je obrok za vlaganje fasij za vravnavo „kongrue“ po ministerijalnem ukazu podaljšan. Do kedaj, naznanilo ne pové. — Od druge strani pa čujemo, da dotične gosposke rade vidijo, če se za podaljšanje obroka prosi. Stvar je zamotana in znabiti, da vsem pre-nagla.

(Imenovanje.) C. k. finančnega ravnateljstva koncipist g. Anton Lenarčič, postal je c. k. finančni komisar in konceptni praktikant g. J. Dlouhi pa c. k. koncipist.

(Mestnemu odborništvu odpovedal) se je inženir gosp. Žužek.

(Večdnevni dež) ohladil je zemljo in ozračje prav do dobrega in se je včeraj jako mrzla sapa čutila; danes čuli smo pripovedovati pa tudi od mraza (slane).

(Vlak iz Trebiža) prišel je še le danes in to namesto ob 1/2 11. uri dopoldne, ob 1. uri popoldne, ter je silno veliko ljudi s saboj pripeljal. Nek kmet je pravil, da je čakal v Trebižu od nedelje do danes, preden mu je bilo mogoče potovati. Karih 500 korakov daljave pa železnica še dandanes ni za vožnjo in morajo ljudje prestopati iz vlaka, ki jih pripelje, v vlak, ki jih na drugi strani raztrgane ceste čaka. Velike povodnji so bile tudi po Koroškem in je več vasi v nevarnosti.

(Izvirni zapisek porotnikov) za leto 1886 ležal bode na pregled od 1. do 10. oktobra v ekspe-ditu pri tukajšnjem magistratu. Od porotniškega posla so oproščeni: a) Vsi tisti ki so že 60 let stari, za vedno; b) članovi deželnega in državnega zbora ter delegacij, za določeno zasedanja. c) Neaktivni vo-jaki kedar so v dejanski službi; d) vse v cesarski dvorni službi stoječe osebe, javni profesorji in učitelji, zdravniki in ranocelniki ter lekarnarji, ako župan potrdi njihovo nenadomestljivost, za eno leto; in e) Vsak kdor je bil letos glavni porotnik ali pa njega namestnik pri kaki porotni obravnavi.

(G. Doleneč), vodja na Slapski kmetijski šoli, odšel je na poziv kranjskega deželnega odbora v Ormuž na Štajarsko, da si ogleda ondi dr. Geršakov vinograd, ki je z ameriškimi trtami nasajen. Iz Ormoža pojde g. Doleneč še na Ogersko v Kötskömet, kjer že imajo veliko trsovnico iz samih ameriških trt. Gosp. Doleneč si bo to ogledal, da bo potem na bodoči vinarski šoli tudi tako trsovnico za kranjsko deželo priredil.

(Utonil je) v pondeljek na Šentjakobskem brodu na Savi mlad mož. Ondašnji brodnik naložil jih je

5 v čoln. Nesreča hoče, da se jim čoln preobrne in vseh pet pod saboj pokoplje. Štirje so se rešili, peti je utonil. Pravijo, da je bil še le jedno leto oženjen. Sava je neki izvanredno velika, in je ves Crnuški brod poplavlila.

(Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani) razposlala je že 250 knjižic, med temi četrtno z desetkrajcarskimi markami. Ako računamo, da se vsaka poslana knjižica po preteku leta, za kolikor je namreč preračunjena, izpolni, nadejati se nam je ob letu osorej samo od teh knjižic že nad 9000 gld. To pa le v navadnih razmerah, ako se povsod le v običajnem redu vplačuje. Ker se pa dosti knjižic hitreje polni, in nam je že sedaj, tedaj po preteku dveh in pol mesecev, došlo pet knjižic polnih, ni nam treba biti preveč optimističnim, ako upamo, da bo gori omenjena svota že poprej izplačana. Razven že omenjenih treh knjižic (št. 10., 39. in 143.) dobila je namreč krajcarska podružnica v novjšem času novi dve krajcarski knjižici polni, namreč knjižico pod št. 4. kot četrto od g. A. M. iz Komende in pod št. 90 kot peto od g. Č. iz Trsta. Zanimanje postaja vedno večje in prodira že v širše kroge. Občinstvo se jako pohvalno izraža tudi o priprosti in vendar natančni kontroli z markami ter o malem trudu, ki ga imajo poverjeniki z nabiranjem. Upravni odbor „Narodnega Doma“ sam je naročil te dni pri podružnici večje število knjižic z desetkrajcarskimi markami. Odlični rodoljub, dr. Vošnjak, vzela je desetkrajcarsko knjižico za gg. državne poslance. Tako je prav. Ako se bodo začeli odlični in merodajni slovenski krogi za stvar živo zanimati, rastlo bo tudi zanimanje med slovenskim občinstvom sploh, veselo in vstrajno bo stopalo za njimi. Lepa hvala vsem, ki so se do sedaj že z večo ali manjšo svoto dejansko svoto spominjali naše gotovo blage ideje. Naj bi krepko vstrajali in našli še več posnemačev. (Denar in oglasila za poverjenišvo pošiljati je g. Jos. Starétu, blagajniku „Narodnega Doma“ v Ljubljani.)

(V pisarni c. k. vojaške oskrbovalnice) se bode dne 5. oktobra 1885 po pismenih zapečatenih ponudbah obravnavalo o zalaganji s kruhom in ovsom vojaštva v Ljubljani in na Toplicah za leto 1886. Natančnejši pogoji se poizvedo v pisarni c. k. oskrbovalnice kakor tudi v trgovinski in obrtnijski zbornici.

(Iz Studence) se poroča, da se je utegli in blazni Anton Rape véeraj sam tje kaj povrnil.

(Hud vihar) dvignil se je véeraj v Trstu ki je na morji veliko škodo napravil.

(Veliko povodenj) napravile so vodé tudi po Štajarskem. V Ptuji prestopila je Drava bregove.

Družba sv. Cirila in Metoda in njene podružnice.

(Dalje.)

Pravila družbe sv. Cirila in Metoda, ki je osnovana za vse slovenske dežele, glasé se pa tako-le:

Družbe ime in sedež.

§ 1. Družba sv. Cirila in Metoda vstanovlja se za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko (Goriško, Trst in Istro). Vodstvo in sedež ji je v Ljubljani.

Družbe namen.

§ 2. Družbe namen je vsestranski podpirati in pospeševati slovensko šolstvo na katoliško-narodni podlagi.

V ta namen družba za slovenske otroke napravljaja in vzdržuje šole in otroške vrtove ali pomaga napravljati in vzdrževati jih, nastavlja učitelje, dovoljuje podpore in nagrade, izdaja spise in knjige.

Dobava denarnih pomočkov.

§ 3. Družbeni denarni pomočki so:

- Doneski družbenikov;
- darila in volila;
- z oblastvenim privoljenjem narejeni nabori;
- prihodki od napravljanih besed, zabavnih shodov, dramatičnih in drugih dopuščenih iger, beril in razlag.

Družbeniki.

§ 4. Družbeniki so:

- Pokrovitelji, ki plačajo enkrat za vselej najmanj 100 gld.;

- vstanovniki, ki plačajo enkrat za vselej 10 gld.;
- letniki, ki plačujejo po 1 gld. na leto;
- podporniki, ki plačujejo po 10 kr. na leto, in
- častni udje, ktere po nasvetu družbenega vodstva izvoli velika skupščina zaradi njihovih zaslug za družbene namene.

Družbenik smé biti vsakdo, moški, ženska ali pravna oseba, ki se oglasi, da će spolnjevati družbene dolžnosti.

Družbeno vodstvo jemlje te oglase na znanje in smé sprejem odreči, ne da bi mu bilo treba povedati zakaj.

Družba je vstanovljena, kakor ji je najmanj 20 pod a), b) in c) omenjenih družbenikov pristopilo. Dokler se pravilno družbeno vodstvo ne izvoli, oskrbljuje vstanovni odbor vsa družbena opravila.

Družbenikov pravice in dolžnosti.

§ 5. Vsak družbenik je dolžan družbeni namen po svoji moči pospeševati, zlasti svoj donesek praviloma v začetku vsakega leta redno plačevati.

Pokrovitelji, vstanovniki in letniki imajo pravico prihajati na zборе tiste podružnice, pri kateri so; vdeleževati se posvetovanja in glasovanja, ter nasvete staviti.

Pri velikih skupščinah smejo vstanovniki in letniki biti poslušalci. Častni družbeniki in pokrovitelji imajo tudi na velikih skupščinah posvetovalno in glasovalno pravico.

Podporniki se vdeležujejo samo zborov svoje podružnice kot poslušalci. Vsi družbeniki prejema družbena razglasila pod uveti (pogoji), ki jih družbeno vodstvo vstanovi.

(Dalje prih.)

Razne reči.

— Panamski kanal. Ta prerov med Atlantskim in Tihem morjem dela inženir Lesseps, ki je izdelal Sueški prekop; obljubil je, da bode gotov l. 1888. A pridoveduje se, da se je Lesseps neznansko zmotil, kar se tiče stroškov pri tem delu, gotov je še komaj dvajseti del tega podvzetja in že se je porabilo 84 milijonov dolarjev. Le v eni stvari se Lesseps ni zmotil, kar se tiče namreč pogubnega obnebjaja, kajti precej ob začetku dela je rekel bolnišnice graditi, ki so stale 3 milijone dolarjev. — Sedaj pelje železnica od Atlantskega morja v Tihomorje, a toliko je ljudi pomrlo, ko so železnico delali, da pregovor pravi: pod vsakim pragom je pokopan delavec. Daljava od morja do morja res ni tako velika, a v teh krajih ni ljudi, ni živeža, oboje mora priti od drugod, delavci so Kitajci ali tako zvani Kuli iz Indije; v deževnem času je skoraj nemogoče delati, vodé poprej majhne, narastejo v velikanske reke, ki hočejo vničiti vse začeto delo. Narava je v vročem pasu velikanska v razdevanji in tvorjenji, kaj pomaga zoper to delo človeških rok, sproti se vničuje. Zato je vprašanje, ali bode prerov kdaj gotov, zato severni Amerikanci mislijo na kanal preko jezera Nikarague. Vse drugače je bilo pri izdelovanji Sueškega prekopa. Namestni kralj egiptovski je dajal delavce, kolikor je treba bilo, akoravno jih je tudi na tisoče umrlo za žejo, nastopili so drugi; zrak v puščavi je čist in zdrav, rastlinstva ni, dežja tam ne poznajo, skrbeti je bilo, da ljudje niso cepali od žeje, zato so napeljali sladko vodo iz Nila do kanala. — A vse drugače je pa v tistem morilnem obnebjaju osrednje Amerike, kjer bujno rastlinstvo preraste vse dela človekova, povodnji pa zatopé.

Telegrami.

Filipopolj, 30. sept. Reuterjevo sporočilo. Gospóska sprejema može od 18. do 32. leta

za prostovoljce. Posebne čete dobro izvežbanih oskrbovale bodo po mestih ponočni red. Knez je poslal k sultanu deputacijo z zagotovilom, da je v pokrajini vse popolnoma mirno.

Atene, 30. sept. Čete se še pošiljajo na mejo. Kraljev govor napravil je velikansk vtis; po vseh mestih napravljajo tabore, na katerih se za boj navdušujejo.

Rim, 29. sept. V pokrajini Palermo 159 bolnikov, 89 mrličev za kolero; v Ferrari 13 bolnih 5 mrtvih; v Massacarrara 4 bolni 1 mrtev; v Modeni 1 zbolel 1 umrl; v Parmi 5 bolnih 7 mrtvih.

Umrli so:

26. sept. Franc Peh, železniški strojevodja, 51 let, Kerkovske ulice št. 21, srčna vodenica. — Martin Lipnikar, mizar, 25 let, ulice na Grad št. 12, jetika. — Irma Orehek, zasobnega uradnika hči, 6 tednov, Emonska cesta št. 10, vsled katara v črevesu. — Andrej Uranič, gostač, 79 let, Kurja vas št. 7, vodenica.

27. sept. Marta Blumaver, jermenarjeva hči, 2 mes., Stari trg št. 8, oslabljenje.

Tujci.

28. septembra.

Pri **Maliču**: Albin Puntigam, uradnik, z Dunaja. — Kossinsky, Tummeley, Kohn, trgovci, z Dunaja. — F. Baukovitz, trgovci, iz Belgrada. — Josip Alzner, senator, z družino, iz Sedmograškega. — Robert Neuhaus, trgovci, iz Remscheid. — Janez Müller, fabrikant, iz Königsvalda. — Žiga Venier, zasebnik, iz Trsta. — Moric pl. Bogner, c. k. podpolkovnik v p., iz Gorice. — Anton in Anselm Faraone, trgovci, iz Trevice. — Antonija Kossovich, zasebnica, z nečakinjo, iz Reke.

Pri **Stonu**: E. de Roy, uradnik, iz Haaga. — Hans Polzer, fabrikant, z Dunaja. — Terezija Jordan, pevka, iz Pozuna. — O. Wilhelm, trg. pot., iz Grada. — Avg. Barbiens, fabrikant, s Štajarskega. — Marija Deml, s sinom, iz Čubra. — Mat. Novakovič, zasebnik, s soprogo, iz Reke. — Moric Wiener, c. k. poročnik, iz Kotora. — Janez Tutta, trg. pot., iz Trsta.

Pri **Tavčarji**: Janez Vrhunc, jurist, z Dunaja. — N. Jurčič, c. k. poročnik, iz Zagreba. — Jakob Fetter, posestnik, z družino, iz Lušinja.

Pri **Bavarskem dvoru**: Seraf. Turec, jurist, iz Gorice. — Josip Krajnc, zasebnik, iz Gornjega grada.

Pri **Južnem kolodvoru**: Karl Salzmann, strojevodja, z družino, iz Spljeta. — Stampfl in Haas, zasebnici, iz Moosa.

Pri **Avstrijskem caru**: Vojteh Pogačnik, c. k. podčastnik, iz Ptuja.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

30. septembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 65 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 20 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 20 „
Papirna renta, davka prosta	98 „ 65 „
Akcije avstr.-ogerske banke	860 „ — „
Kreditne akcije	280 „ 75 „
London	125 „ 85 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleonid.	9 „ 98 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 97 „
Nemške marke	61 „ 90 „

Oznanilo.

Zobozdravnik SCHWEIGER

pride za stalno v Ljubljano in pričné poslovanje v prvi polovici meseca oktobra v zasobnem stanovanji Franc Josipa cesta št. 5 I. nadstropje. (2)

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani se dobiva nova knjiga:

STAVBINSKI SLOGI,

ZLASTI KRŠČANSKI,

NJIH RAZVOJ IN KRATKA ZGODOVINA,

Z DODATKOM

O ZIDANJI IN POPRAVLJANJI CERKVA.

(1)

V tekstu 145 slik in 40 tabel s 305 slikami.

Spisal

J. FLIS,

špiritual v knezo-škof. duhovenskem semenišču.

Vsa knjiga obsega 33 pol v četvorki in velja 6 gld. 50 kr.